

LISA 2

KINNITATUD

SA Eesti Teadusagentuuri juhatuse 05.02.2021

käskkirjaga nr 1.1-4/21/14

Järeldoktorigrandi taotluste hindamise juhend

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käesoleva hindamisjuhendiga kehtestatakse „Järeldoktorigrandi tingimuste ja korra“ alusel esitatavate taotluste hindamise kriteeriumid ning hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise põhimõtted.
- 1.2. Käesolevas juhendis reguleerimata küsimustes on Sihtasutusel Eesti Teadusagentuur (edaspidi *teadusagentuur*) õigus langetada kaalutletud otsuseid, kaasates vajadusel eksperte.

2. Taotluste hindamine

- 2.1. Granditaotluste hindamine toimub Eesti Teadusinfosüsteemis (edaspidi *ETIS*).
- 2.2. Kõiki taotlusi hinnatakse samade kriteeriumide alusel ning tuginedes samadele menetlusreeglitele, et tagada kõikide taotluste võrdne kohtlemine.
- 2.3. Taotluste lõpliku paremusjärjestuse moodustamisel arvestatakse kogu asjakohast teavet ja võrreldakse taotlusi valdkondliku (sh alamvaldkondliku) pingerea kontekstis. Ekspertkomisjon ja hindamisnõukogu võivad taotluste hindamisel kasutada taustamaterjalina järeldoktori juhendaja bibliomeetriliste näitajate ülevaadet.
- 2.4. Taotluste hindamine on kolmeastmeline:
 - 2.4.1. Igale taotlusele koostavad retsensioonid vähemalt kaks sõltumatut retsensenti.
 - 2.4.2. Ekspertkomisjon koostab igale taotlusele koondhinnangu, võttes aluseks retsensioonides antud hinded ja nende põhjendused, kuid need ei ole ekspertkomisjonile siduvad.
 - 2.4.3. Hindamisnõukogu annab igale taotlusele lõpphinnangu, võttes aluseks ekspertkomisjoni koondhinnangu, kuid see ei ole hindamisnõukogule siduv, ning kinnitab taotluste valdkondliku paremusjärjestuse.
 - 2.4.4. Võrdse punktisummaga taotluste paremusjärjestusse seadmisel lähtub hindamisnõukogu punktis 4.3 kirjeldatud põhimõtetest.

3. Hindamiskriteeriumid ja hindamiskaala

3.1. Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamisel tuleb lähtuda järgmistest hindamiskriteeriumidest ning hindeid tuleb põhjendada. Põhjenduses tuleb vastata igale alakriteeriumi punktile (st vastus punktile 1.1, 1.2 jne). Juhul, kui hinne jääb kahe täisarvulise hinde vahele (nt hinne „Väga hea-suurepärase“), tuleb põhjendada, mis jäi puudu kõrgemast täisarvulisest hindest (nt „Suurepärase“).

Kriteerium	Alakriteeriumid	Hindeskaala
1. Uurimisprojekti teaduslik põhjendus ja teostatavus, sh eesmärgid, meetodid, riskianalüüs, ressursid ja taristu	<p>1.1. Kui hästi ja selgelt on taotlus põhjendatud, sh kui täpselt on selles määratletud uurimisküsimused ja/või (v.a põhjendatud erandjuhtudel) hüpoteesid?</p> <p>1.2. Kui sobivad ja asjakohased on kavandatud uurimismeetodid?</p> <p>1.3. Kui läbimõeldud ja eesmärgipärane on tööplan, sh kui põhjendatud ja sobiv on uurimisprojekti täitmise koht (kas uurimisprojekti viiakse ellu täielikult koostöösutuse juures või osaliselt Eestis)?</p> <p>1.4. Kui hästi on teadvustatud võimalikke teaduslikke või metodoloogilisi probleemvaldkondi ning kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?</p> <p>1.5. Mil määral toetab uurimistöö keskkond, sh teadustaristu, kavandatud projekti eesmärkide saavutamist?</p> <p>1.6. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
2. Teaduslik olulisus ja eeldatavate tulemuste potentsiaalne rakendatavus lähtuvalt uurimisvaldkonna eripärast	<p>2.1. Kui hästi on läbi mõeldud projekti eeldatav panus uurimisvaldkonna arengusse?</p> <p>2.2. Kui selgelt on määratletud, kus ja kuidas on võimalik projekti eeldatavaid tulemusi kasutada, sh edasises uurimistöös?</p> <p>2.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
3. Taotleja kvalifikatsioon, sh tema varasema teadustegevuse tase ja tulemused; (rahvusvahelise) koostöö ja/või uurimisprojektides osalemise kogemus; publikatsioonide arv ja tase; konverentsidel osalemine; omandatud oskused ja teised teadustööga seotud tegevused	<p>3.1. Milline on taotleja seniste teadussaavutuste tase?</p> <p>3.2. Kui sobiv on taotleja teaduslik pädevus ja senine kogemus kavandatud projekti edukaks elluviimiseks?</p> <p>3.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	1 kuni 5
4. Juhendaja kvalifikatsioon, sh tema publikatsioonide arv ja tase, doktorite ja järel doktorite juhendamise kogemus; riiklike ja/või rahvusvaheliste TA	<p>4.1. Milline on juhendaja viimase 10 aasta teadustöö ja -tulemuste fookus ja tase?</p> <p>4.2. Kui sobiv on selle projekti toetamiseks juhendaja teaduslik kvalifikatsioon ning</p>	1 kuni 5

<p>projektide juhtimise ja/või nendes osalemise kogemus ning teised teadustööga seotud tegevused</p>	<p>kogemus järel doktorite ja doktorantide juhendamisel?</p> <p>4.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	
<p>5. Teaduseetika, sh uurimisprojekti elluviimisega kaasnevad võimalikud eetilised riskid; asjaomase eetikakomitee läbivaatust või kooskõlastust vajavate uurimismeetodite kasutamine (vastava kooskõlastuse vajadust kontrollib eksperdikomisjon); uurimustöö puutumus Nagoya protokolliga</p>	<p>5.1. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt hinnatud seda, kas projektis tõstatuvad teaduseetika küsimused (nt inimeste osaluse ja loomadega seotud küsimused; soolise, vanuselise, kultuurilise jmt mitmekesisuse küsimused; poliitilised, usulised, ühiskondlikud, ajaloolised ja teised tundlikud teemad; loodusliku mitmekesisuse säilitamine, keskkonnaalane sekkumine jne)?</p> <p>5.2. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhendatakse teaduseetika juriidiliste nõuete tagamisel (nt eetikakomitee kooskõlastus, konkreetsed uuringuprotokollid jne) ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p> <p>5.3. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt käsitletud võimalikke teaduseetikaga seotud riske, mis võivad projekti jooksul tekkida (nt tõendid ja autorsuse küsimused, andmete ja intellektuaalomandi omandiõigus jne)?</p> <p>5.4. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	<p>0 kuni 1</p>
<p>6. Teadusandmete haldamine, sh teadusandmete loomise, kogumise, haldamise, säilitamise ja kaitsmisega seotud küsimused; kas teadusandmeid jagatakse või tehakse avalikult kasutatavaks ja mil viisil</p>	<p>6.1. Kas taotluses on piisavalt, hoolikalt ja asjakohaselt kirjeldatud teadusandmete haldamisega seotud küsimusi, sh teadusandmete säilitamist ja varundamist, kaitsmist, andmetega seotud õiguste küsimusi, (asutusesiseseid) avaandmete reegleid jne?</p> <p>6.2. Kas taotluses on kirjeldatud tegevuskava, millest juhendatakse andmehalduse juriidiliste nõuete tagamisel (nt tundlike andmete kogumine, haldamine, säilitamine ja hävitamine; valdkonnaspetsiifilised andmekaitse nõuded jne) ja selgitatud, kuidas neid nõudeid projekti jooksul täidetakse?</p> <p>6.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	<p>0 kuni 1</p>

<p>7. Olulisus Eesti kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindavad ainult eksperdikomisjon ja hindamisnõukogu.</i></p>	<p>7.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on taotluses kirjeldatud projekti teadusvälist olulisust Eestile (arvestades uurimissuuna ja -teema spetsiifikat)?</p> <p>7.2. Kui hästi ja piisavalt on taotleja kavandanud projektis tegevusi oma edasise teadlaskarjääri arendamiseks (erialaste ja ülekantavate pädevuste arendamine, koolitused, juhendamine, sektoritevaheline koostöö jne)?</p> <p>7.3. Kui hästi on kavandatud ja läbi mõeldud uurimistöö tutvustamisega seotud tegevused (uurimistöö tulemuste levitamist avalikkuses väljaspool teadusringkondi)?</p> <p>7.4. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	<p>1 kuni 5</p>
<p>8. Taotletava grandimahu põhjendus</p> <p><i>Seda kriteeriumi hindavad ainult eksperdikomisjon ja hindamisnõukogu.</i></p>	<p>8.1. Kas taotletavat grandimahtu on asjakohaselt selgitatud ja kas see on põhjendatud?</p> <p>8.2. Kas projekti hinnanguline kulu on püstitatud eesmärkidega kooskõlas?</p> <p>8.3. Teised esile tõstmist väärivad tähelepanekud.</p>	<p>0 kuni 1</p>

3.2. Hindamisskaalad ja lõpliku punktisumma kujunemine

3.2.1. Üheksaastmelist eristavat hindamisskaalat kasutatakse 1., 2., 3. 4. ja 7. kriteeriumi hindamisel:

- Suurepärase (5);
- Väga hea-suurepärase (4,5);
- Väga hea (4);
- Hea-väga hea (3,5);
- Hea (3);
- Rahuldav-hea (2,5);
- Rahuldav (2);
- Mitterahuldav-rahuldav (1,5);
- Mitterahuldav (1).

3.2.2. Kolmeastmelist eristavat hindamisskaalat kasutatakse 5., 6. ja 8. kriteeriumi hindamisel:

- Sobiv (1);
- Osaliselt sobiv (0,5);
- Mittesobiv (0).

3.2.3. Hinnete tõlgendus 1., 2., 3., 4. ja 7. kriteeriumis:

- Mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on tõsiseid nõrkusi.
- Rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt ning selles esineb märkimisväärseid nõrkusi. Taotluse parandamiseks oleks vaja olulisi muudatusi ja täpsustusi.

- Hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja selgemat käsitlemist. Korralik, ent mitmete küsitavustega uurimisprojekt.
- Väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid puudusi või küsitavusi. Soovitavad oleksid vähesed muudatused ja täpsustused.
- Suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumide kõikidele alakriteeriumidele parimal võimalikul moel. Erakordselt tugev taotlus kõigis selle aspektides.

3.2.4. Hinnete tõlgendus 5., 6. ja 8. kriteeriumis:

- Sobiv (1) – puudusi ei esine;
- Osaliselt sobiv (0,5) – esineb mõningaid puudusi või küsitavusi (põhjenduse lisamine on kohustuslik).
- Mittesobiv (0) – esineb väga olulisi puudusi (põhjenduse lisamine on kohustuslik).

3.2.5. Lõpliku punktisumma saamiseks summeeritakse kriteeriumide hinded. Kriteeriumi 7 (Olulisus Eesti kultuurile, ühiskonnale ja/või majandusele) punktiarvestuses rakendatakse koefitsienti 0,8. Lõplik punktisumma võib olla 4,8 kuni 27 punkti.

3.3. Lävend

Taotluste hindamisel kasutatakse kaht tüüpi lävendit: kvalifitseerumis- ja kvaliteedilävendit.

3.3.1. Kriteeriumide 1, 2, 3, 4 ja 7 kvalifitseerumislävend on enne koefitsiendi rakendamist 3 punkti (*hea*). Kriteeriumide 5, 6 ja 8 kvalifitseerumislävend 0,5 punkti (*osaliselt sobiv*). Kui taotlus jääb alla lävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele ja taotlejal ei pruugi olla võimalik järgmises taotlusvoorus taotlust esitada. Kui taotlus jääb 8. kriteeriumis alla lävendi, ei kvalifitseeru see rahastamisele, ent taotlejale ei tulene sellest piiranguid järgmises taotlusvoorus osalemisel.

3.3.2. Järeldoktorigrandi taotluse valdkondlikud kvaliteedilävennid on järgmised:

- Täppisteadused 23,7 punkti;
- Bio- ja keskkonnateadused 24,1 punkti;
- Tehnika ja tehnoloogia 22,7 punkti;
- Arsti- ja terviseteadused 22,2 punkti;
- Põllumajandusteadused ja veterinaaria 22,2 punkti;
- Sotsiaalteadused 21,7 punkti;
- Humanitaarteadused ja kunstid 23,2 punkti.

Juhul, kui taotluse lõplik punktisumma jääb alla kvaliteedilävendi, ei kvalifitseeru see taotlus rahastamisele.

4. Kokkuvõtva hinnangu andmine ja paremusjärjestuse moodustamine

Selle osa täidab hindamislõukogu.

- 4.1. Hindamisnõukogu koostab igale taotlusele kokkuvõtva hinnangu, milles toob välja taotluse lõpliku punktisumma ning selle kujunemise aluseks olnud olulisemad tugevused ja puudused.
- 4.2. Tuginedes taotlustele antud lõplikele punktisummadele, moodustab hindamisnõukogu taotluste paremusjärjestuse.
- 4.3. Juhul, kui taotlusvooru eelarvest ei ole võimalik rahuldada kõiki asjaomases valdkonnas kvaliteedilävendi ületanud taotlusi, lähtub hindamisnõukogu rahastusettepaneku tegemisel järgmistest põhimõtetest:
 - 4.3.1. taotlused rahuldatakse paremusjärjestuse alusel;
 - 4.3.2. võrdse punktisummaga taotlused seatakse paremusjärjestusse vastavalt hindamiskriteeriumides antud hinnete, lähtudes järgmisest hindamiskriteeriumide järjekorrast: 3, 1, 2, 4, 5, 6, 7 ja 8;
 - 4.3.3. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.2 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, milles on taotleja temast paremusjärjestuses eespool olevate taotlejate seas vähem esindatud soo esindaja.
 - 4.3.4. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.3 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusjärjestusse, eelistades taotlusi, mille (alam)valdkond on paremusjärjestuses eespool olevate taotluste seas vähem esindatud;
 - 4.3.5. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 4.3.4 kirjeldatud tegevust ning kuuluvad rahuldatavate taotluste hulka, seatakse paremusjärjestusse loosimise teel teadusagentuuri kehtestatud korras.